

Høringsuttalelse på reguleringsplan for Fredrikshald brygge – Tyska – Halden kommune

Naturvernforbundet i Østfold mener reguleringsplanen av område Fredrikshald brygge – Tyska berører flere viktige momenter som bør belyses ytterligere. Vi vil peke på 3 temaer;

- Metan i Grunnen
- Forurenset grunn/forurensede masser
- Miljø og arts mangfold

Metan i grunnen

Det er metanproduserende materiale dypt nede i løsmassene / jord og leiremassene i dette området. Det er påvist at metan siver opp til overflaten. Utlekking av metangass er helt klart et klimagass-spørsmål. NiØ stiller seg derfor spørrende til om Halden kommune har vurdert å begrense utlekking av metan da metangass er en sterk klimagass. Ifølge Senter for klima forskning (CICERO) så har metan 28 ganger større oppvarmingseffekt enn karbondioksid og er dermed en mye mer potent klimagass i forhold til CO₂.

Disse forhold gjør det også kritisk å anlegge et boligområde i dette området da metan kan gi et helseproblem for aktuelle beboere. Kommunen er sikkert kjent med at det er flere eksempler på at boligområder er skadelidende pga metan i grunnen – eksempelvis boligområder i Lillestrøm og på Huntonstranda i Gjøvik. Miljødirektoratet fraråder å bygge boliger på eller ved deponiområder med biologisk materiale. NiØ mener derfor at det må gjennomføres undersøkelser av metangassutlekkingen før området reguleres til boligbygging.

NiØ mener kommunen må kartlegge metanutlekkingen før man regulerer området til boligformål. Overskrider metangassutlekkingen de verdier miljødirektoratet mener er forsvarlige for et boligområde bør området brukes til andre formål. Det er også fullt mulig å etablere løsninger hvor man overdekker utlekkingsområdene med masser slik at metanen kan omsettes i jorda før den når atmosfæren, eller at den samles opp og avfakles

Vi viser også til Hans Jan Bjerkly sin artikkel 8. desember 2020 i HA som gjelder forekomst av metan i grunnen.

Forurensede masser:

Fra 1920 – tallet har Norske Skog Saugbrugs drevet impregneringsvirksomhet i området. Dette har ført til store forurensninger. Tyska og Hollenderen er kjent som et av de tre mest forurensede områdene i Østfold (s. 12 Miljøjournalen nr 7 2006 Naturvernforbundet). Tiltaksplan for graving er bare et av mange dokument som ramser opp tungmetaller som arsenikk, krom kobber m.m.

Her viser vi til dokumentet «Tiltaksplan for graving i forurenset grunn – Området Tyska / Hollenderen» datert 24.jan 2011. Utarbeidet av COWI.

Halden kommune har ifølge kjøpekontrakt påtatt seg ansvaret for å rydde opp i denne forurensningen.

NiØ mener at:

- Det bør undersøkes om det å fjerne disse massene kan medføre geotekniske ustabilitet.

- Hvis massene skal graves opp må det klargjøres hvor disse massene skal behandles / deponeres før beslutningen tas.
- Erfaring fra andre prosjekter har vist at det ofte kan være beste løsning å la forurensingene ligge der de er med en overdekning. Dette bør være med i en samlet utredning.

Generelt så bør ikke boligområder etableres på toppen av forurensede masser.

Miljø og artsmangfold

Fotograf Jørn Bøhmer Olsen beskriver godt det artsrike og spennende området Tyska og Hollenderen representerer i det følgende:

«Det er en god del fuglearter som har tilknytning til området. Isfuglen er den mest eksklusive arten med farger som en tropefugl. I 1962 hekket den i Remmendalen. Det har aldri skjedd i Norge tidligere. I våre dager sees den ofte i områder ved elvemunningen. Den benytter trærne i vannkanten når den fanger fisk. Fiskeørnen, Haldens kommune-fugl, bruker også dette område under jakten. (Jørn Bøhmer Olsen).

Området er fylt opp med store mengder treflis og ballastjord fra seilskutene som kom for å hente trelast. Med ballastjorden fulgte plantefrø som har ført til et rikt og spennende planteliv og dyreliv på området. Her vises til dokument «Lok.nr 3615 Rød/Høvleritomta» s 64 – 65 fra «Kartlegging og verdsetting av naturtyper i kulturlandskapet i Halden kommune» av Lina Sannes Eskerud.

I 2014 ble det skrevet en konsekvensutredning (KU) og er en av KU av utbyggingsplanene i området på det tidspunktet. Den heter «Naturmiljø og biologisk mangfold Temarapport konsekvensutredning Fredrikshald brygge» og er en BioFokus rapport ført i pennen av Ola Martin Wergeland Krog og Terje Blindheim. Rapporten peker blant annet på, under punkt 9, «vurdering av konsekvensgrad», at «Omfanget av planlagte tiltak er vurdert å være store og negative for de naturverdiene som finnes i området.» Rapporten sier videre at «Til grunn for konklusjonen ligger tiltakets ganske store omfang som mest sannsynlig vil føre til at nesten alt areal som i dag ligger på 1 meters nivå vil bli fylt igjen».

NiØ mener området har en stor biodiversitet av både flora og fauna som er unik, og området bør heller utvikles og restaureres med tanke på natur og friluftsliv. Området kan bli en grønn lunge for Halden tilrettelagt for befolkningen som et bynært rekreasjonsområde, og egnet for skolene som et undervisningsområde i biologi. Vi vil derfor foreslå at det lages en naturrestaurerings-/landskapsplan for området som et av byens viktige grøntområder.

Biologisk mangfold er i verden i dag i sterk nedgang og IPBES rapporten fra FN ber alle land ta denne problematikken på største alvor- spesielt i arealbrukssaker. Bit for bit nedbygging av natur gir økt tap av biologisk mangfold og svekker også tilgangen til rekreasjonsområder som gir grunnlag for bedre folkehelse. Det er også slik at Haldenvassdraget er vernet, og vernet omfatter de grunne strandområdene utenfor munningen. Det vil si ved Tyska og Hollenderen.

Som kjent lever vi i en tid der klimagassutslipp er problematisk. Verden går mot en global oppvarming og Norge har forpliktet seg gjennom Parisavtalen å begrense utslipp av klimagasser for å nå 2 gradersmålet på global basis. Halden kommune kan bidra til dette ved å begrense utslipp av metan fra grunnen til atmosfæren.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Østfold.